ԺԳ. ՏԱՐԻ—ԹԻՒ 67 | ԵՐԿՈՒՇԱԲԱԹ, 22 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, 1899 | 1 ՇԱՊԱՆ, 1317 | 22 ԹՐՔԵՐԻՆԻ ՄԱՆԻ, 1315 | 4 ԴԵԿՏ. 1899 (Ն. Տ.)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԿԱՆԽԻԿ

Պոլսոյ համար { Տարեկան 70 ղրշ. / Վեցամսեայ 35 „
Գաւառներու համար { Տարեկան 90 „ / Վեցամսեայ 45 „ / Եռամսեայ 23 „
Արտասահման { Տարեկան 23 Ֆր. / Վեցամսեայ 12 „

Նամակ կամ ոեւէ գրութիւն պէտք է ուղղել Տնօրինութեան:

ԾԱՂԻԿ

ՕՐԱԹԵՐԹ

«زاغك» ارمنيجه يومى وسياسى غزته
مطبعه و اداره‌خانه‌سى
غلطه‌ده حمدى پاشا خان

Կ. ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա,
Համտի-բաշա խան

Rédaction du Journal Arménien
„DZAGHIK"
Galata, Pérchémbé-Bazar
Hamdi-Pacha Han

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ

20 ՓԱՐԱ — ՏՆՕՐԷՆ Ռ. ՍԱԳԱԵԱՆ — 20 ՓԱՐԱ

ԾՆՈՂՔԻՆԵՐՈՒՆ

Նախընթաց Ուր. Իրիկուն Ոսկեղջիւրի վերջին չոգենաւին չհասնելով պարտաւորուեցայ Բերա, բարեկամի մը տունը դիշերն անցնել։ Բերայի դիշերային կեանքին ընտելացած չեմ եւ ո՛չ ալ կը սիրեմ։ Աղէկ որ չեմ սիրեր։ Շատ նեղուեցայ հիւրերուն խօսակցութիւններէն։ Նեղուելս ալ ծածկելու վարպետութիւնը չունիմ. խակոն գէմքիս վրայ կ'ատուերագծուի ինչ որ կ'անցնի կը դառնայ ներսիդիս։ Հիւրասէր տնեցիները կտոր կտոր կ'ըլլային աղուոր ժամանց մը վայելել տալու ինձի եւ, որչափ կարելի է, հիւրերուն խօսակցութեան թելը կտրելու, փոխելու։ Բայց ի զուր։ Հիւրերը կարծես կը կրկնապատկէին, ճիգ մը կ'ընէին դուրս թափելու իրենց դժոխային խոհմունքը։

Դժոխային ըսինք չանցնինք։ Այդ մարդոց քով պատկառանք, շրջահայեցութիւն, ծնողական պարտականութիւն, պատշաճութեան օրէնք մի՛ վնտռտէք։ Շատ ստորին խօսակցութիւն մը։ Ո՛րչափ հիւրընկալ տան տէրն ու տան տիկինը փախուստ կու տային, խօսք վրայ կը բերէին, ա՛նչափ ալ բարեծաղիկ հիւրերը իրենց ընտանութեան, ներկայութեան չունէր, հոգի կու տային։ Ստորին ընտանիքի ալ չէին պատկաներ որ «ի յառաջագոյնէ» իրենց ընտանեկան ծագման վերադրէինք իրենց այս եղերելի ընթացքը։ Բաւական չէնքով-շնորհքով կարծուածներն էին։ Ա՛խ, այս չէնքով-շնորհքով կարծուածներն եթէ այսպէս են, հապա չկարծուածները։ Դպրոցական 10-12 տարեկան տղաք ալ կային, իրենց զաւակները, որոնց կոյս ականջներն այս անգամ եւս կը պղծուէին իրենց ծնողքներու դաժէրկ խօսքերէն։ Խօսակցութիւնը, զուլայական մերկութեամբ, կը դառնար հարնիքի մը շուրջը որուն հրաւիրուած էին քանի մ'օր առաջ։ Բերաննուն ջուր վազելով՝ կը նկարագրէին հարսնեկան խրախճանքը, պարերը, այն դաղտնի յայրատ, սիրայայտ ակնարկները զոր անժուժկալները փորձած էին եւ այլն։ Եւ ասոնք ամէնքն ալ մատաղաշ տղոց քով որ ամէն բան չուտով կ'ընդօրինակեն եւ որոնց մէջ այդ հասակէն ըլա՛յ առաքինութիւն, ըլա՛յ մոլութիւն, անաչխատ կը տպաւորուին։ Դպրոցականները վարժարանին մէջ դասատիրակ-ուսուցչէն ցասնուցիր առած բարոյականի սկզբունքներն այդպիսի աղտոտ ոլորտին մէջ չէն կորսընցներ։ Պահ մը մանչ ու աղջիկ դպրոցականները յառաջիկայ օրուան իրենց դասերով հետաքրքրուեցան. փոխադարձ հարցումներ ուղղեցին իրենց ուսուցիչներու եւ ուսուցչուհիներու մասին։ Բաւական չանգրդուական էր այդ մանկական աշխարհի հարցասիրութիւնն ու հակումները։ Եւ սակայն յանկարծ ընդհատեցին, ականջնին սրեցին սարքուած խօսակցութեանց։ Ի դերեւ ելաւ ջանքերս զիրենք փոխադրելու քիչ մը առաջուան ոճով, օգտաչատ հետաքրքրութեան։ Ես սկսայ ոնձամբ հարցումներ ուղղել իրենց աւանդուած դասերուն վրայ։ Պատասխաններն «բերներնուն կը թափէր». ակամայ կը պատասխանէին. ուշադրութիւններն հոն լարուած էին։ Ո՛ւր էր պահ մ'առաջուան այն դպրոցականներու համակրելիութիւնը։ Կը տեսնէ՛ք, ո՛րչափ շուտ, ո՛րչափ դէշ կ'ազդէ անհարկի վարմունք մը տղոց վրայ, ի՛նչ կ'ըսես, Հ. Տիրայր։ Տղաք իրենց հօրը, մօրը բերնէն կախուած՝ իր նեկտար կը քամէին բարոյականի թոյնը, եւ մարդ այնչափ մեծ հոգիներ ըլլալու է՞ որ այդ մատղաշներու դէմքին վրայ արտացոլուածէն կռահէ թէ ի՞նչ կ'անցնի կը դառնար մեր դպրոցականներուն ներքին աշխարհին մէջ։

Ի՞նչ մեղքս պահեմ. ա՛լ համբերութիւնս հատաւ. չինականի կոչտութեամբ, (կոչտութիւնն ալ անշուշտ ունի իր օգուտը,) փառաւոր մը լուացի հիւրերը, նկատի չառի թէ ուրիշի մը տունն կը գտնուիմ. հոգ ալ չբրի թէ տնեցիները գուցէ խօսքէս դղրդուէին։ Սա առաւելն դաւառացի է պիտի ըսեն ու այսպէս պատշաճութեան օրէնքն անիրաւած ըլլամ։ Հոգս չէ։ Հիւրերը նեղսրտած՝ բուրդ-բաղուճ հեռացան։ Երթան բարով։ Տնեցիները չատ կոտրուած էին որ այս իրիկուն իրենց խաղաղ յարկին տակ անսովոր հիւրերու այցելութիւնն ընդունած էին։ «Թէվէէլէ է, կ'ըսէին իրարու, ատոնց այդչափ ստիպուելուն վրայ, օր մը օրանց ատոնց սեմն ոտք չկոխեցինք. գիտէինք ի՛նչ ըլլալնին։ Դուռ դրացի ըլլալով հանդերձ, հաղիւ բարեւ մը կուտայինք, «թութ-ռուտին»—ակնցիական բացատրութիւն. խ-ներնին հարցնելու ըլլաս, գլուխդ փորձանք կը բերեն։ Նէլէ ելլուն, չար ատտանայ, մէյ մըն ալ ատոնց երեսը նայողին»։ Հառոզուած եմ թէ ասոնք ոչ թէ զդացածներս ամոքելու համար կ'ըսէին, երեսանց, այլ իրենք ալ այն զզուանքը զդացած էին ինչ որ ես զդացած էի հանդէպ այդ վրա-ձդոց ու ... հիւրերուն։

Ննջասենեակն եմ. զդացած զզուանքս ա՛լ աւելի կը մոլեգնի. կաչիս մէջ չեմ պարտկիր. ջիղերս գրգռուած, գերադրգռուած են. ի զուր ։ ԿԼՈՒՆԷԼԸ կը վնտռտեմ. չեմ ուզեր անեցիները ոնհանգիստ ընել։ Սենեակիս մէջ կը յաձեմ, զգլրոցականներու վայրկենական այդ գարշելի փոփոխութիւնը աչքիս առջեւէն չի հեռանար։ Դուն ըսէ հոգդ, ես ըսեմ տես անգամ օրուան լրագրիները ձեռքս առի՝ աչքէ անցնելու. բայց չկրցայ տող մը իսկ կարդալ՝ կատաղութենէս։ Կը կատղէի, երբ կը խորհէի թէ գժբախտաբար մեր մէջ չափազանց թիւ մը կը կազմէին այդպիսի ծնողքներ որ իրենց զաւակներուն բարոյապէս մեռնելու պատճառ կ'ըլլան։ Եւ այդպիսիներու ծնունդներէն է որ ապագայ կ'սպասենք։

Ա՛խ, ձեր հոգուն մատաղ, հայ ծնողքներ, տարիքս չի ներեր որ ձեզի խրատականներ կարդամ, ձեզմէ չատեր մեզի համար մեռածներ կը համարուին։ Եթէ դուք ձեր անձը, կիրքերը չէք կրնար զսպել, գոնէ խնայեցէք ձեր մատաղաշ զաւակներուն, չատ զդուշութեամբ խօսեցէք ձեր տղոց ներկայութեան. անթերի մի գտնուիք ձեր ծնողական պարտականութեան մէջ։ Մի կարծէք որ հաղուստը ցընելով, չքուեցնելով, դպրոց զրկելով ձեր տղաքը՝ ձեր պարտքը կատարած կ'ըլլաք։ Տեղը մնան ատոնք։ Նախամեծար համարեցէք ձեր հեղինակութեամբ, ձեր օրինակներով տաքնութիւն, բարոյական, պարկեշտութիւն ներշնչել։ Դրակրտանց մայր Կուսանլիայի պատկերը ամէն զուդերէ աւելի ձեր տան զարդերը թող ըլլան։ Այդ վեհ, տաքնի կնոջ պատմութիւնը ձեր դպրոցական տղոց կարդացնել տուէք ամէն իրիկուն, փոխանակ այն դրարանութեանց, անուեր խօսակցութեանց ու բամբասանքներուն։ Եթէ ձեր տղաք մարդ չեն ըլլար, մի՛ մեղադրէք դպրոցները, թո՛ղ որ ատոնք ալ ունին իրենց բաժինը։ Դո՛ւք էք պատճառը, դո՛ւք, հայ ծնողքներ, ձեր զաւակներուն բարոյական անկման։ Ձեր հայրենի օճախը չունի նախկին վեհութիւնը, նուիրականութիւնը։ Ձեր յարկերը գժբախտաբար տղուն դպրոցին մէջ ստացած նկարագրին վրայ կը հակազդեն։ Գիտցէ՛ք ձեր նուիրականութիւնը. մե՛ղք են ձեր զաւակները, հետեւապէս մե՛ղք է տղին ապագայ սերունդը։ Դէթ ի սէր ձեր զաւակներուն ու տղին, քիչ մը ժուժկալութիւն ձեր խօսքերուն, ձեր շարժուձեւին մէջ, պղտիկներուն ներկայութեան։

Ո՞ՒՐ Կ'ԵՐԹԱՆՔ

ԱՆՏԵՍՈՒԱԾ ԱՌԱՋԱՐԿԻ Մ'ԱՌԹԻՒ

Ասկէ վերջը այլեւս կ'երեւայ արդարանալի պիտի ըլլայ այս հին ընթացքը մեր բոլոր մտածումներուն որոնք յաւէտ վերացականին մէջ առկախ ձգեցինք, առանց խորհելու որ անոնց գործնականացումը անհունապէս օգտակար կրնար ըլլար։

Պարզապէս տեսակ մը մոռացում սեղանի վրայ բերուած բոլոր տնտեսական ու իմացական լուրջ զարգացման մասին խնդիրներուն։

Ու քիչ կը մնայ որ ըսեմ թէ ա՛լ երբ պարզ ու անբացատրելի կերպով իմացական օգտակար դաղափարներ կամ առաջարկներ դան ու անցնին, առանց երբեք մեր գործի կարող մարդոց պղտիկ ազդեցութիւն մ'իսկ ընելու։ Որքան օրհնաբեր կրնար ըլլար այդ համարիւն սակայն անջատ երեք բաժանումներուն համար մեր ազգին։ «Ծաղիկ» արձագանգը եղաւ այն դաղափարին, եթէ մեր յիշողութիւնը մեզ չիսբաղեցներ։

Ոսկեան «Արեւելքի» մէջ կը հաւատար որ բողոքական ու կաթոլիկ մեր աղբրատոցը միացումը կրթական գործերու մէջ, առանց աջակցութիւնը եւ միացեալ գործունէութիւնը ըսել կ'ուզուի, շատ օգտակար ու ուշիմ տարրեր մը պիտի բերէր այդ կարգի որ եւ է ձեռնարկի ատեն։

Անկէ ի վեր ա՛լ չխօսուեցաւ ադ կէտին վրայ։ Հակառակը պաշտպանող պատճառաբանութիւն մ'իսկ չկարդացինք։ Միաբանեցան առաջարկողները, կանխահաս քաջալ մ'առնել էր ատոր։ Միթէ՞ լաւ արդիւնքները չտեսնուեցան այդ բարի առաջարկին, երբ տակաւին Միացեալ ընկերութիւնը կար։

Կը յուսայինք միամտօրէն սակայն թէ լրագրական բաւականաչափ ողջախոհութիւնը բերած ու հասուցած պիտի ըլլար մեզ այն ճշմարիտ հասկացողութեան թէ այլ եւս կրօնական սա կամ ան համոզումները մատակարարելու չեն այս բովանդակ փաստարանութիւնը որով այնքան տարիներ ազգին երեք բաժանումները իրարու հանդէպ զինուեցան, այնքան բուռն կերպով։ Ինչպէս նոյն կարծիքները կու. նենար նաեւ Դ. Խաչկոնց «Ծաղիկ» օրաթերթին սա սիւնակներուն մէջ։ Մենք կ'ենթադրենք որ Հայ ազգին ողջախոհ դասակարգին համար այդ ձիռած հաչիւները ալ փակուած են, հոգ չէ թէ մանաւանդ դաւառներու մէջ դտնուին տակաւին բորբոսած միտքեր՝ հինցած ու անթեղուած կրակը արծարծելու։

Իբր դաւառացի մը սակայն սրտիս խորերէն հառաչելով պիտի փափաքէի որ Պոլիսէն առաջ կամ գէթ նոյն ատեն ձայնակցողը ըլլայինք եղած լուրջ ու էական առաջարկին, ու հիմակուընէ սկսէինք լուրջ կրթական միացում մը ստեղծելու մեր բողոքական ու հռոմէական երիտասարդներուն միջեւ մերինին հետ, որով մեր այսօրուան կրթական գործունէութիւնը նոր եռանդ մը պիտի առնէր։

Ասիկա սակայն մօտաւոր ժամանակի մը համար սա յոյսը կրնար տալ թէ աս ժողովրդին համար ալ կրօնական անջատումը արենակցութեան անջատում չի նշանակեր, եթէ մինչեւ այս ատեն իսկ այդ իրարմէ զատող «Սառէ պատնէշները» չհալին իրար ըմբռնողութեան արեւին յորդ ցոլքին առջեւ։

Գործնականացման պղտիկ շարժում մը անհրաժեշտ է այսօր։ Եթէ մինչեւ այսօր ո՛չ-հասկացողութեան ճամբուն հետեւեցանք, անպիտակ բոլորովին իմացական պահանջումներուն, եթէ վերջապէս չկրցինք ըմբռնել մեր բոլոր բարոյական շահերը, սթափիլը ու նոր ըմբռնման մը հետապնդումը անօգուտ չի կրնար ըլլալ կրթական տեսակէտով։

Վախնամ օր մը մեր դեռ չծնած յաջորդներուս ըսել տանք թէ լուն՝, միամիտ ժողովուրդ ծուռ քայլի մը հետեւած էր իր բոլոր մտաւորական գործերուն մէջ։

Գոնէ գիտնայինք թէ ո՞ւր կ'երթանք բարոյապէս։

Խարբերդ — ԽՈՍՐՈՎ ՔԷՇԻՇԵԱՆ

Ի՞ՆՉՊԷՍ ՊԻՏԻ ՎԵՐՋԱՆԱՑ

Ա Շ Խ Ա Ր Հ Ը

Անկարելի է որ Աշխարհ յանկարծական արկածով մը կործանի։ Աւելի ծերանալով է որ պիտի անչնչանայ։ Երեք տեսակ մահ կ'սպառնայ իրեն. ցուրտը, ծարաւը եւ ջրահեղձութիւն։

Նախ արեւը, դարեր վերջը պիտի դադրեցնէ իր այդ վիթխարի ու երկար աշխատութիւնը որմէ կը ծնին լոյսի եւ ջերմութեան այն անսպիսի քանակութիւնները որ բովանդակ Միջոցը կը լեցնեն։ Արդէն այդ գեղեցիկ ու ճաճանչաւոր Շողը կը դեղնինայ. երբեմնի ճերմակ ու բացարձակ արեւը չէ ա՛լ։

Երբոր կարմիր գոյնն ստանայ, սառոյցի անդամ զանգուած մը տակաւ բեւեռներէն դէպ ի հասարակածը պիտի յառաջանայ՝ ծածկելով իր պատանքովը Թրանսվալն ու Ֆրոնտայքը, ինչպէս նաեւ այն ամրողջ ագամանդները, ոսկիներն ու արծաթները որ կը հանդչին խո՛ր լռութեան մէջ այդ երկիրներու ծոցը՝ արկածախնդիր հողիները յուզելով ու խռովելով։ Այն ատեն մեր խեղճ երկրագնդին վրայ ո՛չ մէկու համար տեղ պիտի մնայ, ո՛չ ինձի եւ ո՛չ ալ քեզի, սիրելի ընթերցող։

Երկրագունդին այս ահռելի վերջաբանը սարսուռ կ'ազդէ քեզի. բայց կրնաք ապահով ըլլալ, այս սոսկալի բանը ո՛չ վաղը պիտի ըլլայ, ո՛չ ալ միւս օր, միլիոնաւո՛ր տարիներէ ետք։

Եւ անկէ անդին . . . մեզի ի՞նչ։ Après nous le déluge!

Բայց ցուրտէն մեռնելէ, սառելէ առաջ կրնանք ծարաւէ ոտքերնիս տնկել։ Թէեւ ովկէանները գրեթէ 4,000 մեղր խորութեամբ՝ երկրիս մակերեւոյթին երեք մասը կը զրաւեն, սակայն կրնան անոնք ցամքիլ, վերջնական դարե՛ր ու դարե՛ր ետքը, որովհետեւ ամէն բան վերջ մը ունի։ Շե՛թ առ չե՛թ երկիրը՝ ջուրի այդ վիթխարի կոյտը պիտի ծծէ։

Խո՛ղճ Երկիր . . . Կը մտնենայ այն օրը — piano թերեւս, pianissimo գուցէ — ուր ովկէանոսներու ցամքութիւնը պիտի ջնջէ անձրեւը, որուն հետեւանքով պէս պէս բուսային կեանք անկարելի պիտի ըլլայ, ինչպէս նաեւ կենդանային կեանք՝ անսահմանն սահարաներու անհունութեան մէջ։

Ա՛յսպէս եղաւ Հրատի մէջ, որուն բովանդակ մակերեւոյթը ընդարձակ ու շարունակական Անապատ մըն է. պիտի ըսեմ թէ նոյն ճակատագիրը Երկրին ալ քիթէն կախուած է։

Սակայն անչուշտ ովկէանոսներու ցամքութիւնը ջրահեղձութենէ նախընտրելի է։

Վեց կամ ա՛ռ նուազն, չորս միլիոն տարիէ ետք ջուրերը պոռթկալով՝ ամբողջ երկրագունդը պիտի ծածկեն, եւ եթէ մեր թոռները նոյն միջոցին անմիջապէս ձուկեր չըլլան, շատ դէշ ու աննպաստ պարագայի մը մէջ պիտի գտնուին։

Այս ենթադրական ապագան է որ մեր աչքին առջեւ կը դնէ Պր. Բասվիէ Սդէնիէ։ Բայց, որովհետեւ համեստ է եւ չուզեր ամենագէտ ծախել զինք, վարպետորէն չի վճռեր թէ այդ երեք պատճառներէն ո՞րը ամէնէն առաջ մեր Կեանքի հոլիզոնին առջեւ պատնէշ մը պիտի քաշէ։ Եւ, ինչ որ ամէնէն աւելի ուրախալիք է, Պր. Բասվին Սդէնիէ՝ քանի մը միլիոն դար ու կեանք կը շնորհէ մեզի։

Ինձի համար այս ժամանակամիջոցը բաւական է։ Հապա ձեզի։ ՏՕ-ԼԱ.

ԳԵՐԵԶՄԱՆՆՈՑԻ ՏՊՈՑԹՆԵՐ

Դէպի «Վերայ»ի Հայոց Ազգ. գերեզմանը

(Շար. «Ծաղիկ»ի 60րդ թիւեն)

Մատրան արեւելեան կողմը կը գտնուի զանգակատունը, գետնէն 2½ մէթր բարձրութեամբ որ հաստ կլորաձեւ փայտերու վրայ կախուած է երկու կոչնակներ որ անձրեւէ զերծ մնալու համար՝ վրան չարած են քանի մը փայտեր։ Այդ կոչնակին մէկուն վրայ քանդակուած է հայերէն սա տառերը. «Զանգս զայս նուիրեալ է Թիֆլիսի ծնունդ, Մոսկուա բնակող Պետրոս Յովհաննէսեան. ի յիշատակ հօր իմոյ Ստեփաննոս եւ մօր իմոյ Աննայի Յովհաննէսեան 1858ին», եւ միւսն ալ իր կինը նուիրել է միեւնոյն թուականին։ Այս կոչնակները չմնացեալ է Մոսկուայի կոչնակի մեծ գործարանին մէջ։

Մատրան կիսը, արեւ. հարաւային կողմը կը գտնուի Մղոեսի, գերեզմանատան պահապանի եւ գերեզմանափորի ընդարձակ կոնաձեւ միայարկ խրճիթը որուն դրան կից կը գտնուի բաւական մեծ հաւնոց մը, եւ որուն մէջ կան բազմաթիւ պարարտ հաւեր եւ հնդկահաւեր որոնց տէրերը նոյնիսկ իրենք են։

Հոս, ստիպուած եմ ցաւով դրի առնել չարք մը տապանաքարերու ղղուելի խայտառակութիւնները։

Մատրան արեւելեան կողմը հեռուն կը գտնուին չատ մը տապանաքարեր եւ դամբարաններ որոնց մէջ յայտնի Աղաջանեաններու դամբարանը։ Այսչափ բազմաթիւ դամբարաններուն մէջ այս է որ առանց օտար լեզուի միայն հայերէն քանդակած է իր անունը եւ ազգանունը։ Թիչ անդին տեսանք տապանաքարի մը վրայ ամբողջովին վրացերէն գիրեր քանդակուած։ Աւելի անդին վրացերէնով հայերէն քանդակուած տապանաքարի մը հանդիպեցանք։ Դէպի արեւ. հիւսիսային կողմը չարք մը ճիշտ դագաղի ձեւով չինուած տապանաքարեր, որոնց վրայ տապանաքարի երկարութեամբ ամենակոչտորէն քանդակուած էին իրենց պատկերները վրացոց տարազով եւ, եթէ կին է, նոյն մեծութեամբ վրաց կանացի տարազով։ Այդ քանդակուած պատկերներուն վրայ, զանազան անպիտան գոյնով ներկած ու զարդարած են նոյն իսկ տապանաքարերը ամբողջովին ներկուած հանեներանդ գոյնով, որոնց կողքերը վրացերէն արձանագրութիւններ կան քանդակուած, առանց հայերէն տառի մը։ Այս անգամ հետաքրքրուեցայ եւ հարցուցի մղոեսին.—արդեօք ասոնք վրացի՞ են եւ թէ պատահմամբ այստեղ թաղուա՞ծ են.—Մղոեսը ըսաւ թէ անոնք ալ հայեր են, բայց բացի վրացերէն խօսելէ ուրիշ ոչինչ չեն գիտեր...։

Արեւմտեան կողմը կը գտնուի «Ստեփաննոս Յովհաննէսեան Իզմիրեանցի», «Միրզաբէկեանց»ներու եւ «Մխանատրոֆ»ի դամբարանները, հանդերձ ուսերէն լեզուով։ Ասոնք բաւական խնամով թաղուած են, հարուստ դասակարգի վերաբերեալ պատճառաւ. ու միտապէս կը մաքրուի, որուն ի փոխարէն նուէրներ կ'ստանան գերեզմանատան ծառայողները։ Թիչ անդին գեղեցիկ շիրիմ մը կար որուն վրայ սա պարունակութիւնը քանդակուած էր։ «Աշխարհ մտայ եւ,ծաղիկ բացուեցայ հասակաւ էլ, 70 տարեկան, որ բաղդս ասեց կեանքդ է բաւական։ Սուտ էր ինձ համար հէքիմն ու գեղն, օրէ՛ օր ընկայ

սաստիկ նեղ տեղն, լայիր իմ ծնող, լայեք իմ հիւանդն էլ չէք տեսներ ինձ մինչեւ յաւիտեան, ես իմ Սարգիս Յովհաննէսեան Փիրումեան» Վեր. 9ն Մարտի 1876 ամի. ընթերցողաց ինդրելով մի մի ողորմի»Սոյն չիրմին ետեւի մասին վրայ քանդակուած էր ռուսերէն եւ վրացերէն միայն անունը եւ մականունը իր վախճանման թուականով։

Արեւմ. հիւսիսային կողմը «Վարդամոլ»ներու դամբարանը հաստատուած էր որուն կնոջը չիրմին վրայ ոլորձէ կիսաբանը կար վրաց կանայի տարազով։ Քիչ ատեն «Միրզոեվ»ներու դամբարանէն զատ կան ուրիշ շատ մը ցիրուցան դամբարաններ, որոնցմէ ոմանց վրայ քանդակուած էր մի միայն ռուսերէն անունը ազգանունը, ու մեւսներու վրայ ալ վրացերէնով եւ ռուսերէնով խառն հայերէն, այս անգամ հետաքրքրութիւնս շարժելով կարդացի նաեւ Ռուսերէն քանդակուած տողերը, բայց ինչ զարմանք ազդեց իմ վրաս չիտակը ըսելով, եթէ՝ այդ դամբարաններուն վրայ հայերէն տառեր քանդակուած չլմներ, ինչպէս տեսայ մէկ քանի հատ, պարզապէս պիտի ըսէի թէ այդ տեղ ամփոփուած հանգուցեալը ռուս մ'է։

(Շարունակելի)

Տփղիս ՇԱՒԱՐՇ

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՀԱՐԱՒ-ԱՓՐԻԿԷԻ ՄԷՋ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԹՐԱՆՍՎԱԼ.—Լորա Մէթուէն իր դէպ ի հիւսիս յառաջացումը կը շարունակէ։ Կ'իմացուին թէ Կրասքանէն ինը մղոն դէպ ի հիւսիս՝ Հօնէյ Նէսթ Բլուֆի մէջ Պոէրներէն երկու միլիոն փամփուշտ խլեր է։ Բայց այս լուրը ամենեւին չհաստատուեցաւ։ Միւս կողմէ, 9րդ նիզակաւորներու վրայ ամենեւին լուր չկայ. եւ իր մասին եղած մտահոգութիւնները կը շարունակուին։

Անշուշտ այս պահուս Լորա Մէթուէն Հօնէյ Նէսթ Բլուֆ հասած է։ Այս կէտէն ալ, Նորէն 27 մղոն տեղ կարել անցնիլ ստիպուած է, Սրիթֆոնթէյն հասնելու համար, ուր անշուշտ պիտի մղուին մեծագոյն կռիւներ։

Բայց դիտել պէտք է որ Լորա Մէթուէնի զօրաթեւը՝ առանց զոյգի՝ թեթեւ զօրաթեւ մըն է, եւ հետեւարար շատ մը վտանգներու ենթակայ։ Եթէ ուժ օրուան մէջ չյաջողի Բիմպրէյը ազատել, հաւանական է որ ա՛լ անկէ եւքը բնաւ չյաջողի։

Եւ իրաւ ալ քանի մը նշաններ ցոյց կուտան որ Զօր. Ժուպէրի նահանջը կը բացատրուի Ընդհ. հրամանատարին տա դիտաւորութեամբ թէ Լէյտմիթհէն իր ուժերուն մէկ մասը քաշելով ու Օրանժի Պետութեան հողերուն մէջ դրկելով նոր-տակն է Պլէօմֆոնթէյնէն եւ Ժագօպրատէն եւ կամ Ֆօրամիթհէն ոգնակ Լորա Մէթուէնի կողերուն կամ կռնակին։

Այս ռազմավարական եղանակը Պոէրներուն այնչափ լնական է որ, այդ շարժման գաղափարը երկու հակառակորդներն ալ ունեցան։ Միայն թէ Լէյտմիթհէն Ֆօրամիթհ երկայն ճամբորդութիւն մըն է եւ դրեթէ շաբաթ մը ժամանակ վատնել պիտի տայ։

Այդ ժամանակամիջոցին սակայն, Նաթալի Պոէրական ուժերը պիտի կարենան դիմադրել Զօր. Դիւերիի յարձակողականին։ Սըր Բիվըրս Պուլլը հոն է արդէն։ Եւ անշուշտ ինք ամենէն լաւ կը հասկնայ Պոէրներուն Նաթալի մէջ ունեցած ուժը։ Կ'ըսուի թէ Ֆրէրի մէջ որ Գոլէնսոի մօտն է, տասը հազար անգլիացիներ կան, եւ ըստ անգլիական հեռագիրներու հինգ հազար հոգի ալ կը հասնին Մուշ գետէն։

Եթէ Պոէրները Գոլէնսոի մէջ դիմադրեն, իրենց հոն կը մնայ վերադէպ Թուգէլա գետը, որ անցնելի եղերքը անցնելու համար, հազիւ մէկ երկու կամուրջ ունի։ Ու եթէ Պոէրները յաղթուին, այս պարտութիւնը զարհուրելի դժբախտութիւն մը պիտի ըլլայ։ Եթէ Պոէրները համախմբուին Թուգէլայի հիւսիսակողմը, այն տեղ Լէյտմիթհի շատ մօտ պիտի ըլլան, եւ զօրավար Հուլթ ալ եթէ Լէյտմիթհէն իր թնդանօթներով դէպ ի դուրս յարձակում մը փորձէ, Պոէրներուն վիճակը ինչ պիտի ըլլայ։

Ատենի եւ Մօզամպիքի մէջ ընդծովեայ հեռագիրը վերջին խանգարուած ըլլալուն, մինչեւ քանի մը օր Նորէն թարմ լուրերէ զրկուած պիտի մնանք։

Պոլիոքէ Ճաբ.—Մեր հեռագրի բաժնին մէջ գրինք արդէն համառօտիւ Պր. Պալֆուրի ճառին կարեւոր հատուածները. Շր. օրուան թղթակներով հասած եւրոպական լրագիրները այդ ճառին ամբողջութիւնը կը գտնեն որ ահաւասիկ։

Պր. Պալֆուր յոյս կը յայտնէ թէ պատերազմին թատերավայրը քիչ ժամանակէն պիտի փոխադրուի Թրանսվալ եւ Օրանժ, եւ մերժել ու պախարակէլէն ետք օտար մամուլին այն տարատանութիւնը թէ Անգլիա շտեմ համար պատերազմ կ'ընէ, կ'ըսէ, «Այս տարատանութիւնը ծնած է տակաւին մը եւ կամ առաջ եկած է անբացատրելի տգիտութենէ մը։ Անգլիոյ դրամական կամ շահու նպատակ մը ունեցած ըլլալը սուտ է։ Անա հարիւր տարի է որ Անգլիա իր գաղթավայրերէն ո՛ եւ է տուրք առած չէ ի նպաստ Մայր-Հայրենիքին։ Շատ ծիծաղելի է Թրանսվալը բաղդատել Իրլանտայի, որովհետեւ Թրանսվալի մէջ, Ուիթլանդրները որոնք ծանր տուրքեր կը վճարեն, կատարեալ քաղաքացիական իրաւունքներ չեն վայելեր։

Հոն Ուիթլանդրները ժողովականի իրաւունք չունին եւ ոչ ալ խորհրդարանին մէջ ներկայացուցիչ ունին։ Անգլիա չկրնար թոյլատրել որ իրեն յատուկ երկիրներուն մէջ, իր որդիքը իրը տարբեր արարածներ նկատուին։ Այս կացութիւնը անպատշաճ է թէ՛ Անգլիոյ արժանապատուութեան եւ պատուոյն եւ թէ՛ անգլիական հպատակներու շահերուն եւ թէ՛ նոյնիսկ Ափրիկէի բովանդակ սպիտակ ցեղի ընակիչներու շահերուն։

Սիալ է թէ Անգլիոյ Պետական մարդիկը պատերազմ զրգռած ըլլան։ Մինչեւ վերջին վայրկեանը Թրանսվալ կրնար խոյս տալ պատերազմէն, Ուիթլանդրներուն շնորհելով ընտրական իրաւունքներ։ Եւ 1896-97ին (այսինքն ձեմբրի արշաւանքէն ետք) Անգլիա առաջարկեց Թրանսվալի իր անկախութիւնը ապահովել։ Թրանսվալ գոռոզաբար մերժեց Անգլիոյ առաջարկութիւնը։

Ճառախօսը կը կարդէ թէ Հարաւ-Ափրիկէի Հանրապետութեան պատերազմի յայտարարութեան մէջ, ազատութեան համար մարտնչիլ ուզելի, իր տիրապետութիւնը մինչեւ Հարաւային Ափրիկէ տարածելու յանդուգն փորձ մը պէտք է տեսնել։ Այդ Հանրապետութիւնները դիտէին որ այս պատերազմը մինչեւ հիմայ նմանը չտեսնուած դիմադրական առաքումներ պիտի պահանջէին, դիտէին որ իրենք հոն ռազմավարական անհուն առաւելութիւն մը պիտի ունենային, եւ ասոնցմէ ուզելի յոյսերնին դրած էին եւրոպական միջամտութեան մը եւ Անգլիոյ մէջ կուսակցութիւններուն բաժանման վրայ։ Չէին դիտեր թէ Անգլիացիները իրենց վէճերը կը մոռնան, երբ Կայսրութեան շահերը վտանգի եւ սպառնալիքի ենթարկուած են։

Հիմակ ժամանակը չէ պատերազմը լմնցուցէն ետք, ձեռք առնուելիք կարգադրութիւններուն եւ միջոցներուն վրայ վիճաբանիլ, բայց յայտնի է թէ այն տեսակ միջոցներ մը ձեռք պիտի առնենք որ ապագային նմանօրինակ դէպքերուն կրկնութիւնը արգիլուն ու անկարելի ըլլան։ Կրնայ ըլլալ որ պատերազմը երկարի, բայց յաղթութիւնը վստակելէն ետք, մեր վճռականական աւանդութիւնները չպիտի մոռնանք»։ Պր. Պալֆուր ետքը անցաւ զինուորներուն գովեստը կ'ընէ եւ յոյս կը յայտնէ թէ քիչ առնէն Հարաւ-Ափրիկէի մէջ խաղաղութիւնը պիտի տիրէ։

Տէյլի Բրանֆէլի պաշտօնական.—Վերջերս եղելութիւն մը պատահեցաւ, որ մեծ կարեւորութիւն ունի, որովհետեւ Լոնտոնի ժողովրդական հասանքին ուժը կը յայտնէ, «Տէյլի Բրանֆէլ»ի հրատարակիչը Պ. Մասինկհամ այդ լրագրին անօրէնութիւնը ժողովուհետեւ քաղաքականութեան վրայ ունեցած դաղափարները որոնք պատերազմ յառաջ բերած էին, լրագրին սեպհուն գաղափարներուն համաձայն չեն, որոնք քննդրելի ենթարկած էին թերթին ուղղութիւնը։ Պ. Մասինկհամ, չուզելով իր կարծիքներէն հրաժարիլ, իրեն ուրիշ բան չէր մնար, եթէ ոչ անմիջապէս իր հրաժարականը տալ։ Անիկա իր համոզումներուն տեղ իր փայլուն կացութիւնը զոհեց։ Սակայն գաղափարներու անկախութեան ու հաւատարմութեան գեղեցիկ օրինակ մըն է, որոնք երբեք զարմացում պիտի չպատճառեն ամէն անոնց որոնք Մասինկհամի նկարագիրը կը ճանչնան։

Այս հրաժարականին եղրակացութիւնը սա է թէ Լոնտոնի մեծ մամուլը այսօրուընէ սկսած բացարձակապէս համաձայնութիւնն է որ հիմա միայն կրնայ ըլլալ ամէն կողմէ։ Սակայն անօրինակ դէպք մըն է անտարակոյս, որովհետեւ տեսնուած բան չէր որ բոլոր Լոնտոնի լրագրերները նմանօրինակ համաձայնութեան մը նշանը ցոյց տան։

Աֆրիքանտրները.— «Թայմզ» հեռագրեալ՝ ա՛լ աւելի մտատանջ կ'երեւայ Դարի դաղթավայրին հիւսիսային մասին մէջ հոլանտացի գաղթականներուն ընդվզումին եւ այն Պոէր արշաւանքին վրայ, որ ամէն կէտի վրայ անդ. ուժերուն ցուցուցուն պատճառ կ'ըլլայ։ Նոյն թերթը կը պահանջէ որ Զ. զօրաբաժինը անմիջապէս ճամբայ հանուի. որովհետեւ սա ճշմարիտ է թէ Պոէրները կարծուածէն շատ աւելի բազմաթիւ են, քանի որ ամէն տեղ երեւան կուգան։

«Թայմզ» նորէն կ'ոկսի յարձակումներ ընել պատերազմական նախարարութեան դէմ, որ չէ նախատեսած թէ շրջանէ հրաղէնները չէին կրնար վնասել Պոէր դիրքերուն։

Միւս կողմէ, նախարարութիւնը կը պահարակէ ա՛լ լիովին ուսմ չմնալ շտալուն համար որ անարկու ազդեցութիւններ կը գործէր Պոէր զինուորներուն մէջ։

Մենդեան ոստերը որոնք բոլոր Անգլիացիներուն համար նուիրական են, չպիտի խանդարեն Վուլլիչ զինարանին աշխատութիւնները։ 1900 գործաւորներու իմայ արուած է այս մասին։

Պաշտօնական լուրեր կը հաստատեն թէ Զօր. Լորա Մէթուէն վիրաւորուած է։ Նոյ. 20 թուականով Մաֆքինկէն քաշուած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ ամէն բան լաւ կ'երթայ։ Բաղքին ամբակոծութիւնը միտս չի հասցներ։ Պոէր զօրագունդերուն հրամանատար Զօր. Բրանտէ եւ քաշուելու թնդանօթներուն մեծ մասը Մաֆքինկի առջեւ թողլով։

—Բիմպրիլէյ Նոյ. 24 թուականով քաշուած հեռագրի մը համաձայն Պոէրներուն մեծ մասը Սրրիէթ Ֆոնդէյի մօտ համախմբուած է։ Մաֆքինկի չուրջը Պոէրներու պզտիկ ջոկատներ կը տեսնուին։

—«Տէյլի Զայթունկ» կ'ըսէ թէ Զօր. Լորա Մէթուէնի զօրագունդերը Մաստրը Բիվըրի վրայ հաւաքուած են, սակայն ա՛ւ է դործողութիւն ընելու անկարող են։

Զօր. Մէթուէն հեծելազօրքի եւ հրանանի պէտք ունի միացման դիծերը եւ պատերազմանիւթը պահպանելու եւ Մաստրը Բիվըրը անցնելու համար։

—Պատերազմական նախարարութիւնը կը հերքէ այն լուրը թէ Զօր. Տրլարէյ որ Օրանժի զօրագունդերուն հրամանատարն է, Մաստրը եւ Օրանժ գետերուն մէջեւ գտնուող երկաթուղիի գիծը գրաւեր են ու Մէթուէն զօրավարին բանակը ճեղքել։

—Պոէրները փորձեր են Դոլէնսոյի մօտ գտնուած Թուգէլա գետն օգը հանել։ Անգլ. զօրագունդերը զանոնք բռնադատեցին ետ քաշուիլ։

—Բ. զօրարանակէն նոր զօրաբաժին մը պիտի զրկուի Հարաւ-Ափրիկէ։

—Հիլտեարա եւ Դիւերի զօրավարները կը շարունակեն Նաթալի մէջ առաջ քալել։ Զօրավար Ժուպէրի բանակին հետ անմիջական ընդհարման մը կը սպասուի։

ՖՐԱՆՍԱ.—Դեկտ. 1ի նոսին մէջ Արդարութեան Բարձր. Ատեանը լսեց Զօր. Ռոշէն որ պատասխանին բրաւ Փեար. 23ի ցոյցին։ Աւելցուց թէ Պ. Տէրուլէդի զօրքերուն խօսք ուղղած ըլլալը չէ լսած։ Հարիւրապետ Մորա որ Ռոշէ զօրավարին զանդին հետ կը քալէր, յայտարարեց թէ Պ. Տէրուլէդ «Էլիզէ» պուրակեն դարձեր է։

ԱՒՍՏՐԻԱ-ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ.— Ֆրանց-Եոզէֆ կայսրը կէս օրին ընդունեց հունգարական պատուիրակութիւնը եւ կէս օրէն ետք, աւստրիական պատուիրակութիւնը։ Պատուիրակութեանց նախագահներուն ուղղուած ճառ մը խօսելով կայսրը յուզմամբ յիշեց իրեն ու կայսերական տան նկատմամբ ցոյց տրուած անսղդղդղ սիրոյ անթիւ ցոյցերը, որոնք Էլիզապէթ կայսրուհիին մահուան խոր վշտին մէջ կայսրութեան բոլոր ժողովրդները միացուցած են Կայսեր։ Ֆրանց-Եոզէֆ հետեւեալ խօսքերով շարունակեց իր բանախօսութիւնը. «Կայսրութեան յարաբերութիւնները օտար պետութեանց հետ, տասնց բացատրութեան, միեւնոյն քարեկամական հանգամանքն ունեցան մինչեւ Կարգարանայ այն ցոյցը թէ Եւրոպայի խաղաղութիւնը պիտի յաբաեւէ ապագային մէջ ալ։ Ատոր ամենէն ստոյգ երաշխիքը կը տեսնեմ մեր նիզակակիցներուն ուրախ եւ վստահելի յարաբերութեանց մէջ որոնք անվթար մնացած են։ Խաղաղութեան ուրիշ մէկ երաշխիքն ալ կրնայ նկատուիլ այն համերաշխ գործակցութիւնը որ երեւան եկաւ Լա Հէյի մէջ դումարուած խաղաղութեան դեսպանախորհրդին մասնակցող բոլոր քաղաքակիրթ պետութեանց մէջ։ Եւ այդ դեսպանախորհուրդը Ռուսիոյ կայսեր վեհ նախաձեռնութեան կը պարտինք։ Նոր յոյսեր յառաջ բերաւ եւ ըստ թէ ընդհանուր պէտք մը կայ աշխարհի խաղաղութեան։ Կայսրը գոհունակութեամբ ի վեր հանեց թէ Աւստրիոյ Ռուսիոյ կայսրութեան հետ ունեցած յարաբերութիւնները կը շարունակեն բարեկամական ու պատուաբեր մնալ։ Հարաւ-Ափրիկէի մէջ առաջ եկած կնճռոտութեանց հանդէպ՝ որոշած ենք խիստ չեզոքութիւն մը պահել, սա միակ փափաքը յայտնելով թէ այդ վէճը փութով վերջանայ։ Կայսրը իր բանախօսութեան մէջ առաջ բերաւ թէ պատերազմական պաշտօնատունը խիստ անհրաժեշտ պէտքեր ունի։ Կայսրը իր ճառն վերջացնելով կոչում ըրաւ պատուիրակներու հայրենասիրութեան ու եռանդին։ Ն. Վեհափառութիւնը շատ մտերմական կերպով ողջունեց պատուիրակները։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ.— «Տէյլի Մէյլ» իր Բեթերսպուրգի թղթակցէն առնելով հետեւեալ յուզիչ հեռագիրը կը հրատարակէ Նոյ. 28 թուականով.

«Անցեալ շաբթու Ռուսիոյ եւ Պարսկաստանի միջեւ պայմանագրութիւն մը կնքուեցաւ, որուն հաստատ Պարսկաստանի մէջ երկաթուղիներ չմնալու ռուսական մենաշնորհին պայմանաժամը կ'երկարի, անորոշ ժամանակի մը համար։ «Այս պայմանագրութիւնը ո՛չ մէկ պարագայի մէջ, տասը տարիէն պակաս պիտի ըլլայ։ Այս պայմանագրութեան մանրամասնութիւնները, որոնք դաղտնի մնալ պէտք են, դեռ չեն գիտցուած»։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԳԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

Ս. Պատրիարք Հայրը նախընթաց Շր. առաւ Սպտրպտան Բարձր. Բիրդ բաշայի ապարանքն երթալով՝ այցելութիւն տուաւ Ն. Բարձրութեան ի դարձին ուղղակի Պատրիարքարան դնաց ու զիշերն անցուց։ Երեկ առաւոտ ալ «Ընծայուն Ս. Աստուածածնի» տօնին առթիւ Մայր եկեղեցի իլաւ եւ տեսուր պատշաճի քարոզ խօսեցաւ։

— Երեկ մայրաքաղաքիս ամբողջ եկեղեցիներուն մէջ կարդացուեցաւ Սր. Պատրիարքի հիւանդացոյի օրացոյցին նկատմամբ հնած շրջաբերականը։

ԹԱՂԵՐԷՆ

Բերայի Աւագերէց Տ. Յովհաննէս Աւագ քահանայ Միրեանի հիւանդասենեակը դացած են ո՛չ միայն բարձրատիճան աշխարհականներ ու Ծանօթ դրագէտներ, այլ եւ բարձրաստիճան եկեղեցականներէն Տ. Բարթուղիմէոս Արքեպս., Տ. Գրիգորիս Արքեպս. Յովհաննէսեան, Երուսաղէմի Պատ. Փոխ. Տ. Գէորգ Եպիս. Երէցկան, Պատ. Փոխ. Տ. Դաւթիթ Եպիս. Ճէլմիրճեան եւ ուրիշներ։

ԳԱՒԱՌՆԵՐԷՆ

Նոյ. 2 թուակիր վանէն դրուած նամակէ մը կը տեղեկանանք թէ «Տ. Ներսէս Եպիս. Սալտեան օգտակար չէ եղած վիճակին։ Իր տանը մէջ դացած, տասնեանցած է։ Ո՛չ մէկուն կ'այցելէ։ Նոյն իսկ պաշտօնական մարդոց ալ այցելութիւնները դադրեցուցած ու իր բախտին ֆէնր ը-բած եկեղեցական մը դարձած է։ Ո՛ր պիտի երթայ տոր վարիճանը»։

Կը հարցնենք որոնց որ անկ է թէ ինչ բանի համար տասնեակ տարիներ տասնական ոսկի դումար կ'տանայ Ազգ. Պատրիարքարանի տնտուկին ի հաշիւ իր քսակին։

—Քանի մը օր առաջ Աստանայի Միտրոպոլիտ Մր. Զէյնոյրես, Տարսոնի Սէնդիրոյ Գոլէճին պատրաստ ուսանողներու խրատական մը խօսեցաւ հայերէն լեզուով։ Մր. Զէյնոյրես ըսելը թերթասոս տեսներու ուշադրութիւնը հետաքրքրեց Հայկէնի համար։

Լամբրոնի լեռները տեսէիս մօրուքին պէս ճերմկեր են ձիւնով։

Այս տարի Տարսոնի հրապարակին բամբակը շատ պատուով կը քշուի։

Նոյ. 15 ԹՂԹԱԿԻՑ

ԲԱՐԻԶԻ ՀԱՅԵՐԸ

Բարիզի Նորնոր հոգեւոր-հովիւ Տ. Վռամշապուհ Քիւրտեան շարաթ իրիկուն, Ֆրանսական Մենդիս չոգենաւով մեկնեցաւ։

Յ. Պատրիարքին կողմէ մինչեւ չոգենաւ յուզարկ եկած էր Ազգ. պատրիարքարանի հիւրասիրատար Աճէմեան Տ. Մատթէոս վարդապետ։

Նոյնպէս յուզարկ եկած էին բաղմաթիւ Դատարանի, Պոլսոյի եւ դաւառացի ազգայիններ որոնք Տէր-Հօրը քահանայական 11րդ տարեդարձը շնորհաւորելով ողջերթի մաղթեցին։

Տ. Վռամշապուհ քահանայ երբ Բարիզ երթայ, Իւթիճեան Տ. Գէորգ Եպիսկոպոս անմիջապէս Մարսիլիա պիտի իջնէ, ժողովրդին հոգեւոր միխիթարութիւն մատակարարելու, եւ Ս. Մենդեան տօնին հոն ներկայ գտնուելու, քանի որ Մարսիլիոյ Տ. Սահակ քահանայ Իւթիճեանը տակաւին հիւանդութեամբ կը տառապի։

Տ. Վռամշապուհի առաջին գործը պիտի ըլլայ Բարիզ հասածին պէս, Սէն-դէսի եղերքը, կառավարութեան կողմէ նուիրուած դեսանին վրայ եկեղեցի մը կառուցանել տալ, որուն համար արդէն 3,000 ոսկւոյ չափ գումար մը հանգանակուած է, կ'ըսուի։ Սակայն յիշեալ եկեղեցւոյն ամբողջ շինութեան գործը 8,000 ոսկւոյ դումարի մը յանգիլ որոշուած է, կը հաւատան իրազեկ անձեր։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ ՇՈՒՐՋԸ

Ազգ. Հիւանդանոցի Տիկնանց Խնամակալութիւնը

Շաբաթէ մը ի վեր Հայ մամուլը վերսին ձեռք առաւ Հիւանդանոցի նոր Տնօրէնի մը անուանման խնդիրը եւ դովելի փութկոտութեամբ մ'ալ նորեկ Տնօրէնցուներ ընտանիքով Սամաթիա կամ Եէտի-Գուլէ փոխադրեցին, կը փոխադրեն եւ կամ աւելի հիշդը պիտի փոխադրեն։ Զէր որ, փա՛ռք Աստուծոյ, եկող գացող չկայ առ այժմ։ Այս առթիւ կարծեմ ի դէպ է յիշել թէ Հիւանդանոցը զրկուած է իր ամէնէն գործող, եռանդոտ մէկ մարմնէն՝ Պատ. հոգաբարձութեան աջ բազկէն — Տիկնանց Պատ. խնամակալութենէն, ո, ժամանակէ մը ի վեր գործէ քաշուած է։

Տիկնանց Պատ. խնամակալութիւնն որ շատ ազնիւ ու գործունեայ անդամուհիներէ կը բաղկանար եւ շատ կարեւոր օժանդակութիւններ ու ձեռնտուութիւններ կ'ընէին ի նպաստ Հիւանդանոցին, «Այսօր ոչ եւս են»։ Ասոնցմէ երկուքը մանաւանդ Ազն. Տիկնոյք Ազատի Դաղաղեան եւ Երանուհի Կիւմիւշկերան որ իրենց թէ դրամական նպաստով եւ թէ յանախակի այցելութեամբ, շատ իրաւամբ եւ վրատաւորելն կրնանք ըսել թէ Հիւանդանոցի սիրելի ու պատասխան հրեշտակներն եղած էին։ Հիւանդանոցի ամէնէն կենսական ու անհրաժեշտ պէտքը — հանդերձեղէններու նաեւ մաքրութեան հոգն ու զէկն այս երկու Ազն. Տիկիններու ձեռքն էին Մինչ, Հիւանդանոցի համայն պատասխարեալքը եւ ի մասնաւորի երկոտ որբերս պաղատագին կոչում կ'ընենք մեր Տիկիններու խնամակալութեան բարեկիր ու ազնիւ անդամուհիներուն որպէսզի նորէն ձեռք առնեն իրենց նախասիրած ու Աստուածահաճոյ գործը ի սէր հաղարաւոր թշուառներու եւ միանդամայն ի գիւրութիւն մեր հայրենեաց սիրելի Պատ. Հոգաբարձութեան։

1899, Նոյ. 15

Ս. Յակոբ ԱԲԳԱՐ

ՀԱՅՑ ՄԱՄՈՒԼԷՆ

ՍԽԱԼ, ՉԷ՝ այն լուրը թէ Մուշի Տեղապահը զիմում բրած է Ս. Պատրիարքին, «իրեն ամսական մը կապուիլը դադցնելով ԱՆՈՒՂՂԱԿԻ ԿԵՐՊԻՒ», եւայլն։

Զիսեղութիւնք «Մաղիկ»ի դրածը։

Պաւելցնենք. Նորին Ամենապատուութիւնը Տ. Բարդէն Մ. Վարդապետի դրած անձնական նամակին պատասխանութեան կարեւորութիւն տալով պաշտօնապէս ներկայացուցած է Նպաստից-Յանձնաժողովին ինկատաւորութիւն։

Մեզի ինչ փոյթ, կարեւորութիւն տրրու

՝ թէ ո՛չ։ Իրողութիւնը՝ իրողութիւն է։

ՀԱՅ ՀՌՈՄԷԱԿԱՆՆԵՐԻՆ

Երէկ Ս. Աստուածածին Կ.-Պարիարքանիստ Եկեղեցւոյ մէջ, Կ.-Պատրիարք Տ. Լեմանուէլ Ս. Մայրագունութեան տարեման տուաւ, ինչպէս դրած էինք, Հ. Նիկողոս Վ. Պաղչեանի, Հ. Յովսէփ Վ. Բոդոսեանի, Հ. Ներսէս Վ. Աճէմեանի ու Հ. Պետրոս Վ. Արվլեանի Այս տարիս Նորին Սրբազնութիւնը լրացարեց Մայրագունութեան Աստիճանի նշանակութիւնը։ Սոյն Մայրագունութեան արարողութեան ներկայ էին Պատ. Փոխանորդ Տ. Աւետիս Արքեպս. Արփիարեան, Տ. Սահակ Արքեպիսկոպոս Հաճեան, Տ. Պողոս Եպիս. Մարմարեան, Տ. Անդրէաս Եպիսկոպոս Զէյթեան ու Տ. Սահմանոս Եպիս. Իսրայէլեան։ Խուռն բազմութիւն մը ներկայ գտնուեցաւ։ Մայրագունութեան տարեման տաղ Կ.-Պատրիարքի անդրանիկ արարողութիւնն էր տարեկան։

Տ. ՎՌԱՄՇԱՊՈՒՀ ԲԱՀԱՆԱՆ

(Շար. «Մաղիկ»ի 66րդ թուէն)

1894ին, Տ. Վռամշապուհ քահանայի Երիցուհին Պոլիս եկաւ իր հետ անչափահաս զաւակներով, եւ հոգիս թէ տասներկու օր մնաց Գատրգեղ, եւ ահա միջօրէի միջոցին, յանկարծակի մահով կնքեց իր մահկանացուն։

Այս անակնկալ պատճառաւ, Աղեքսանդրիա չկրցաւ երթալ, Դատրգեղցիներն ալ այն տեսն ղինքը մնայուն քահանայ հաստատեցին՝ Տ. Մելքիսեդեկ Մուրատեանց Սրբազանի առաջարկութեամբը։

Տ. Վռամշապուհ քահանան՝ եօթը տարի մնաց այս պաշտօնին մէջ ու վարեց միանդամայն վեց տարի Արարատեան երկսեռ վարժարանին Կրօնագիտութեան եւ բարոյագիտութեան ուսուցչութիւնները։ Ապաքէն մեր մէջ կրօնաւոր կը՛նան գտնուիլ, սակայն քանի՛հատ կրնանք գտնել Բարոյագիտութեան դասաւանդներ, որ կարենան անձին օրինակով դասախօսել։

Շարունակենք քիչ մ՛ալ։

Բիպարեան քահանան՝ սոյն ուսուցչական ասպարէզին մէջ գողցեալ աւելի կատարելագործուեցաւ, մանաւանդ Տ. Մելքիսեդեկ Սրբազանի մը պէս ներսէս եկեղեցականի մը թեւին ու պաշտպանութեանը տակ։

Ն. Արժանապատուութիւնն ա՛լ սկրսաւ համբաւ հանել։ Ամէն կողմէ ղինքը դասատու կ՛ուզէին։ Ամէն կողմէ ղինքը տաներէց կը խնդրէին։ Բանի՛ քանի՛ նրանք

Ռոնդոն Ճէյ Խայտոլիշ։ Ունի 88 դրոշ մոյ կաններուն վրայ քիչ մը գործ եղաւ օ-խան 93—96 փարայի, Գարամանի տեսակը եւ 100-102 Էքսթրա սպիտակը։ Մարսիլիոյ մէջ Արեւելեան սպիտակը կ'արժէ 14½, հասարակը 14¼։— Անիսօն. — Վաճառում չկայ։ Անատոլիի տեսակը կ'արժէ 3-3,25։ Միտիլլի՝ 3,50 3,62,5։Բիւոսինը՝ 4,50էն 4,62,5։ Լու-բիա.— Վաճառում 600 պարկ Սեւ Ծովի եւ Մէլանիկ 82-83 եւ 160-165 դրուշէն։ Հրապարակը հանդարտ է։ Սիսեռ.- Վաճառում 150 պարկ Անատոլու 40-41 փր. օխան։Զմիւռնիոյ մէջ եւեռէ ինկած է, հինին վրայ գործ եղաւ քաշը 75—95 փր.էն։ Բակլա.— Վաճառում չկայ, Եւրոպայէն լաւ խնդրանք կայ։ Զմիւռնիոյ մէջ քիչ մը գործ կայ 33 փրէն։

Ալիւր.-Հասաւ եւ ծախուեցաւ, Օսէան 800, Պրաիլա 3,000, Անվէրս 1,600, Բ. տեսակ Վառնա՝ 500 պարկ։ Օսմ. լիրան 100 դրշ.էն Օսէսանը կ'արժէ պարկը՝ 98-104 Մարսիլիա 61-73։ —Կորկոտ տեղական 96-98էն։

ԳԱՂԹԱՔԵՐԲ.—Շաբաթ.Հասաւ Թրիէսթէ 6600, Թէյլի համար 500 պարկ, Ռուսական 2,300, Թրիէսթէ խանթարը 82-84 դրուշի ծախուեցաւ, Ռուսականը՝ 71 դրշ.ի։ Խաճուռէ.—Հասաւ եւ ծախուեցաւ 2,300 պարկ։ — Որիճնճ. — հասաւ եւ ծախուեցաւ Ռանկունի տեսակ 1000 պարկ,Եգիպտական 1,100 պարկ,Ճարոնական, Ռիզօն ամենեւին չեկաւ։ Ծախուեցաւ 200 պարկ Ռանկուն, 1,100 պարկ Եգիպտական։ Սիպերիական կարագ.— Բուրը 12 դրշ.էն Թայդանի մէջ քիչ մը գործ եղաւ։— Մոմ.- ժամանում 3,000 մտուկ Պելճիական։— Քարիւղ Թրանսիթով եկած եւ ծախուածները մտուկը 28 դրշ.։

ՄԵՏԱՂ.— Երկաթ.— Այս շաբթուան ժամանումը եւ վաճառումն անկարեւոր էր։ Հրապարակը հանդարտ է։ Կլասկօի մէջ Վարրանդ 71,7։ —Պողպատ.— ժամանում եւ վաճառում անչնչան։— Անգլ. — ժամանում 15 տկռ., 1,150 դրշ.ի քանի մը վաճառումներ եղան։—Թիքեղ. — ժամանում եւ վաճառում անչնչան։— Պղինձ.— Անկարեւոր գործառնութիւն։ — Զինկօ. — ժամանում եւ վաճառում 20 տակառ։

ԱԼԲՈԼ. — ժամանում եւ վաճառում եղաւ, 12 տակառ Թէրէբէնտօ, 78 տակառ ռումանական, 15 տկռ. հունգարական եւ 32 տակառ Ուլատօֆքա։

ՀԱՆԲԱՄՈՒԽ. —Բարաիֆի վրայ գործ չկայ եւ ուրիշ տեսակներուն ալ անանչան է։

(Առեւտր. Սենեկի լրագիր, Դեկտ. 4 99)

ERNEST GLAVANY

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ

ԷՐՆԷՍԹ ԳԼԱՎԱՆԻ

ՂԱԼԱԹԻԱ, ՕՍՄ. ՊԱՆԲԱՑԻ ԿԱՐԴԸ, ՑԱԿՈԲԵԱՆ ԽԱՆ

Սոյն դրամատունը կը վաճառէ ամէն տեսակ արժեթուղթ, եւ այս արժեթղթերու գնումը կը կատարուի՝ իրենց դինին համեմատութեամբ ամսական 20 դրշ.էն մինչեւ 100 դրշ. որոշեալ գումարի մը վճարմամբ։ Դրամատունը ասկէ առաջ քաշուած վիճակահանութեանց թիւերը նայելու եւ շահուած պարգեւները դանձելու համար՝ ամէն կերպ դիւրութիւն ցոյց կու տայ։

Ստորեւ նշանակեալ արժեթղթերէն գնողները երբ առաջին վճարումն ընեն, արժեթուղթին իրենց ծախսուած ըլլալու մասին մուրհակ մը կը տրուի մեր կողմէ ստորագրուած եւ դրոշմուած։ Ասկէ զատ, արժեթղթին թիւը ցոյց տուող ուրիշ ծանուցագիր մ'ալ կը տրուի, այնպէս որ գնողը նոյն ատենէն իսկ ամէն վիճակահանութեանց մասնակցելու իրաւունք ունենալով՝ շահած գումարը ամբողջապէս կրնայ ստանալ, որովհետեւ նոյն իսկ առաջին վճարման թուականէն բուն արժեթուղթը իրեն կը պատկանի։

Աւելորդ է յայտնել թէ ամէնէն աղքատն անդամ այս դիւրութեանց շնորհիւ, կրնայ արժեթղթի տէր ըլլալ, եւ յայտնի է որ ամսական 20 դրշ.էն վճարումն մեծ զոհողութիւն մը չըլլալով եւ ամէն դասակարգի անձերու դիւրամատչելի ըլլալով հանդերձ՝ ամէն հաւանականութիւն ունի օր մը շահելու, եթէ երբեք չշահի ալ, իր վճարումներուն շնորհիւ յառաջիկայն արժեթղթի տէր պիտի ըլլայ որ իրեն համար շահու աղբիւր մ'է։

ԾԱԽՍՈՒ ՊԱՐԳԵՒԱՒՈՐ ԱՐԺԵԹՈՒՂԹԵՐ	Տարեկան վիճակահանութիւն	Տարեկան վիճակնոց. պարգեւներու գումար	Տարեկան ստացնալի տոկոս	Արժեթղթ. գնման համար. ամսկն.վճարելի գումար.
Ցոյն. ազգ. դրամ. արժեթղթ. % 4 տոկ.	3 անգամ	300,000	16 Ֆր.	100 դրշ.
Գաղիոյ կայուած. » % 3 »	6 »	1,060,000	15 »	100 »
Եգիպտոսի » » % 3 »	12 »	1,500,000	7½ »	50 »
Բուռմելի Երկաթգ. » անտոկոս	6 »	3,660,000	—	20 »

ՀԱՄՊՈՒՐԿ եւ ՄԻՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

դրամագլուխ	Ֆրանք	27,000,000
պահեստի դրամ	„	52,002,500
տարեկան հասոյթ	„	70,339,912

Ընկերութիւնս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ, բնակութիւններ եւ ասոնց մէջ գտնուած վաճառքներ եւ կարասիներ խիստ չափաւոր սակագիներով։

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ, ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ

Պոլիս, Պահճէ—Գալաթա Անապատիս խան. 20, 21, 22,

ՏՐՔ. Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱՊԱՏՈՒՀԱՆ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

եանենի գարեջրատան վրայի յարկը (ճիշդ Ջըպուրճեանց դէմն)

Ամենատարբեր ցաւած ակռաները մէկ անգամէն կը լեցնեն. ցաւով դիմել եւ բուժուած վերադառնալու պայմանաւ։

Նուրբ, ճաշակաւոր եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, դէմքի ձեւաւորութիւն, ըստ տարիքի, ծամողութիւն, եւ ազատ արտասանութիւն երաշխաւորեալ։

Թմրեցուցիչ դեղերու եւ ամենակատարելագործեալ ուշադրութիւնի միջոցաւ, առանց ցաւի ատամնահանութիւն։

Զմեռները կիրակի օրերն ալ, (մինչեւ կէս օր) ինչպէս նաեւ ամէն օր, (մինչեւ կէս գիշեր) հիւանդ կ'ընդունին։

Յ. Գ. Վերջ մը տալու համար ցաճախորդաց դանդատներուն, հրապարակաւ կ'ազդարարենք թէ ՄԵՆՔ Պոլսոյ կողմը մասնաճիւղ ՉՈՒՆԵՆՔ։

AU CROISSANT D'OR

CARL MALIK

Constantinople, 46 Galata, Rue Tunnel

ՈՍԿԻ ՄԱՀԻԿ

Վերոյիշեալ վաճառատան մէջ խիստ դիւրամատչելի պայմաններով կը ծախուին յախճապակեայ եւ բիւրեղեայ առարկաներ, լամպարներ, ջահեր, արծաթապատ սփռոցներ, սկահակներ, ընտիր սեղանի դնակներ, սրուակներ, եւ այլն։

Դիմեցէ՛ք ու գոհ պիտի մնաք։

ՔԱՐԼ ՄԱԼԻՔ

Կ. Պոլիս, 46, Գալաթիա, Թիւնէլ փողոց

ԱՆԹՈՒԱՆ ԳԱՖՏԱՆՃԻ

ՖԱԵԱՆՍ ԵՒ ԵՐԿԱԹԷ ՎԱՌԱՐԱՆՆԵՐՈՒ

ՄԹԵՐԱՆՈՑ

Գալաթիա, Եիւրսէք գալտրրըմ Ն՝ 26

Յիշեալ վաճառատունը որ 53 տարիներէ ի վեր Պոլսոյ հրապարակին վրայ հաստատուած է, չափաւոր գներով կը ծախէ ամէն տեսակ վառարաններ եւ կը կատարէ նորոգութիւններ։ Դիմող յաճախորդները ըստ ամենայնի գոհ մնալին նախապէս կ'երաշխաւորէ։

ԱՐՏՕՆԱՏԻՐ Ա. ՍԱՂԱԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ «ԾԱՂԻԿ» ՕՐԱԹԵՐԹԻ

Գալաթիա, Համամ-լաչտ խան

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷ

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՑՑ ՍԿԻՒՏԱՐԻ ՇՈՒՆԵՆԱՒԵՐՈՒ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ

Սկիւտարէն Կամուրջ		Կամուրջէն Սկիւտար		Սկիւտարէն Պէշկրշ.		Պէշիկթաշէն Սկիւտ
ժ. վ.		ժ. վ.		ժ. վ.		ժ. վ.
— —		— —		— —		— —
— —		— —		— —		— —
— —		— —		— —		— —
— —		— —		— —		— —
2 —		2 50		1 50		— —
2 45		3 25	Սկիւտ. Գզկ.	2 35		2 —
— —		3 50		— —		2 45
3 30		4 30	Սկիւտ. Գզկ.	3 50		4 —
4 —		5 30		5 —		5 10
4 40		6 15	Պէշիկթաշ	5 45		— —
5 20		6 50	»	6 30		6 37
5 45	Պէշիկթաշ	7 40	»	7 15		7 —
6 30	»	8 25		8 20		7 50
7 15	»	9 —		8 50		8 35
8 —		9 40		10 —	Գասպր. Պէշկ.	9 —
8 45	Պէշիկթաշ	10 10	Սկիւտ. Գզկ.	10 40	» »	10 15
9 30		10 40	»	11 40		10 55
10 10	Պէշկ. Գասպր.	11 —		12 5		11 50
10 30	Գուզկունճուք	11 25	»			12 15
10 55	»	11 45				
11 15		12 5				
12 —		— —				

«ԾԱՂԻԿ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (47)

ԲԻԷՌ ՍԱԼ

ՍԵՒ ԱԴԱՄԱՆԴԸ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

Ե

ԳԼԱՌԱՑԻ ՏԵՆՉԱՆԵՐՆԵՐԸ

—Այո՛, սե՛ւ ադամա՛նդ մը զոր Տիրէ ու ես աչքովնիս տեսանք ու չօշափեցինք եւ որուն վրայ բնականաբար արդարութիւնն ոչինչ պիտի ըսէ։ Անչուշտ սա՛սարհուա Մասսիալ Տէոօշ չի գիտեր թէ իր գաղրելի ոճիրը գործած միջոցին այդ ադամանդը կորսնցուցած է։ Եթէ գիտնար՝ անչուշտ տեղն ուրիշ մը պիտի դնէր։ Այսօր սեւ ադամանդները հրապարակին վրայ կը վաճառեն, աղջիկս ալ ունի, դուն ալ ունիս . . .

—Այո՛ . . . եւ այդ մասնին դո՛ւք ինծի տուիք, բաւ. Գլառա անհամբերութեամբ. բայց, օ՜ֆ, ձեր պատմութիւնն ալ ինչչափ երկար է։

—Սիրելի՛ բարեկամուհիս, պէտք է որ յառաջաբանը լաւ մը հասկնաս, որպէս զի մնացած մասը դուշակես։ Ուրեմն, Մասսիալ Տէոօշ Հավը փախած էր. երկու լրտեսներ անոր հետեւեցան։ Կեցէ՛ք, ըսեմ ձեզի որ ինչպէս այս մանրամասնութիւնները ուզեն ի տեղն իմացայ։ Բարեբարոյ զորձի մը համար Բիւֆիֆէքը Հավը ղրկած էի։

Սարկա ըսելով Լաուրնուա զղջացողի ակնարկ մը նետեց Տիրէի վրայ որ կը մտածէր.

—Ցաւագո՛ղը, երկու սուտ վրայէ վրայ դնելու համար ինչչափ կը տանջուի..

—Բիւֆիֆէք, շարունակեց Լաուրնուա, Հավրի լրտեսներէն իմացար է Բարիզի մէջ պատահած եղելութիւնը . . . Ոստիկանները ամենայն դիւրութեամբ դաներ են Մասսիալ Տէոօշի հետքերը որ Հավրի մէջ գեղերելէ ետք, դէպի Սէնթ-Ատրէս կը յառաջանայ եղեր։ Դիշերը, ամայի կապելայի մը մէջ ձեւրակալեր են զայն ուր թշուառականը փորը լեցնելու վրայ է եղեր։

— Հապա աղամանդը . . . գոչեցին Տիրէի եւ Գլառա միաբերան։

—Հը՛, հը՛, ըրաւ Լաուրնուա գոհունակութեամբ եւ խնդալով, պատմութիւնս հետաքրքրաշարժ է, հէ՛։ Ուրեմն, շարունակե՛մ Մասսիալ Տէոօշ՝ սպտիկ կռուվ մը եւ ետ որուն մէջ ոստիկաններէն մէկը պիտի սպանուի եղեր, օձիքը ձեռք կուտայ։ Եւ վարպետորդի լրտեսներն ալ կը նշմարեն թէ անոր մատնիին վրայ . . . սեւ ադամանդը չի կայ։

—Ուրեմն ա՛լ ապացուցուեցաւ թէ Ֆէնման Տէոօշի սպաննիչն անկէ զատ մէկը չի կրնար ըլլալ, գոչեց Տիրէի ուրախութեամբ։

—Հիմա Մասսիալ Բարիզի մէջէ հարցուց Գլառա։

—Ա՜հ, բարեկամներս, Բարիզէն շատ հեռու է, չա՛տ հեռու . . . եւ ասիկա է որ զիս այսչափ կը խնդացնէ։ Մեր մարդուկը՝ ոստիկանի մը հսկողութեան տակ կապելայի մէկ սենեակին մէջ կը զբաղուի եղեր. միւս ոստիկանը Հավր գացեր է՝ իր բարեկամները կանչելու համար. լրտեսները կը վախնան եղեր որ Մասսիալ Տէոօշ չելլայ փախի՝ զայն Սէնթ-Ատրէս սէն Հավր տարած ժամանակնին . . .Ցանկարծ, մարդ մը, անծանօթ մը, անչուշտ ոճրագործին մէկ մեկնակիցը՝ կապելան կը մտնէ եւ լրտեսը կը կապէ՝ առանց ժամանակ թողու որ այս վերջինը «օ՜ֆ» մը անդամ բերնէն հանէ։ Յետոյ Մասսիալն ազատելով՝ կ'ասնէ կը տանի։ Երբ որ երկրորդ ոստիկանը կը հասնի անաղէն խուճիով մը՝ երկու թշուառականները արդէն շատոնց հեռացած կ'ըլլան Թէեւ չա՛տ կը մնասէն, ամէն անկիւն կը մտնեն կ'ելլեն . . . բայց ո՛ւր . . . Ինչ, չէ՞ք խընդար . . . ասիկա ձեզի տարօրինակ չե՞ր երեւիր։

Տիրէ եւ Գլառա սկսան բանաքննիկ քրքիջներ արձակել։

—Արդարեւ շատ զուարճալի դէպք մը պիտի ըլլար, բաւ Տիրէ, եթէ խընդիրը ոճրագործի մը վրայ չի գտնուր։

Լաուրնուայի այցելութիւնը երկար չտեւեց. Գլառայի սենեկին մէջ ծխելու թոյլատրութիւն չունենալով՝ կ'ուզէր ժամ առաջ մեկնիլ։ Գլառա հրամայած էր անոր իր սենեակէն զատ ամէն տեղ ծխել։ Սանտօք Լաուրնուա օրը չորս-հինգ սիկառ կը ծխէր, մինչդեռ հիմա տասներկու ժամուան մէջ ատոնը հինգ հատ կը սպառէր։

—Պղտիկ բարեկամուհիս, բաւ վաճառականը, այս երիկուն քեզի հետ պիտի ճաշեմ, բայց հիմա ստիպուած եմ քեզ թողուլ . . . Ո՛հ, սա գործերը. . . Տիրէ, ինծի պիտի ընկերանա՞ս։

Տիրէ անոր հետ մեկնեցաւ, բայց Գլառայէ բաժնուելէ առաջ, ցած ձայնով բաւ անոր.

—Փամէ մը հոս եմ։

Մեր երկու մարդիկը փողոց ելան։ Լաուրնուա՝ ադատօրէն շնչելու, բարձրաձայն պոռտալիօսելու պէտքը կ'զգար։ Օդը շատ պաղ էր, Տիրէ իր վերարկուին փաթթուած էր զողզողալով։

—Ա՜հ, սա երիտասարդները, մի՛շտ կը մսին։ Հէ՛, ինծի՛ նայեցէք անդամ մը, կը խզդուիմ կոր . . . որպէնկոթս պիտի հանեմ։

—Բարեկա՛մս, բաւ Տիրէ պղտաբիւնութեամբ, աւելի խօսինք այդ անծանօթին վրայ որ յանկարծ Մասսիալ Տէոօշի օգնութիւն հասցուցեր է, երկնային պահապան հրեշտակի մը պէս։ Կարծեմ թէ այդ անծանօթը Տանիէլն է...

—Հապա՝։

—Այս միջամտութիւնը Բալլիսթիէն գործն է... չէ թէ դիպուածին

—Բալլիսթիէն, հապա՝, Բալլիսթիէն . դացեր եղելութիւնը վարպետորէն Տանիէլի պատմեր է։

—Ուրեմն ձեր սա Բալլիսթը ճշմարիտ դաւադար մը չէ։

—Ա՜, ըսել է թէ դուք Բալլիսթը ցաւադար մը կը համարէիք . . . Չէ՜, բարեկա՛մ, չէ՛, կը սխալիք. . .

—Դուք հիմա զայն չատ խելացի մը տեղ կը դնէք կոր, անանկ չէ՞. . . որովհետեւ այնպէ՞ս կը կարծէք թէ անիկա Տանիէլէն վերջնականօրէն ա՛լ ազատած է ձեզ։

—Ինչ, կը կարծե՛մ. . .

(Շարունակելի)